

جمهوری اسلامی ایران
وزارت صنعت، معدن و تجارت

شماره :
تاریخ :
پیوست :

حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای حسن روحانی
ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

سلام علیکم

احتراما، استحضار دارید در سال ۱۳۸۴ لایحه جدید تجارت توسط دولت تدوین و در اختیار مجلس شورای اسلامی قرار گرفت. در این لایحه مسائل مربوط به نمایندگی‌های تجاری، حقوق و تکالیف نمایندگان تجاری، گروه‌های اقتصادی با منافع مشترک مثل کنسرسیوم‌ها و... که مبتلا به روز تجار است و همچنین مسائل مربوط به تجارت الکترونیکی، ضمانت‌نامه‌های تجاری و بسیاری نکات مثبت دیگر مطرح شده بود.

در ادامه کلیات این لایحه در سال ۱۳۸۴ در مجلس شورای اسلامی مورد تصویب قرار گرفت و به کمیسیون قضایی ارجاع شد، کمیسیون نیز موضوع را به مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی ارجاع داد. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی طی قراردادی پژوهشی، متن کاملی به عنوان جایگزین متن لایحه سال ۱۳۸۴ دولت تدوین کرد، بنابراین آنچه هم‌اکنون در مجلس شورای اسلامی مورد بررسی است، متنی است که توسط مرکز پژوهش‌های مجلس تدوین شده و ارتباطی با لایحه تجارت ندارد، لذا خواهشمند است مقرر فرمایید تا لایحه تجارت از مجلس شورای اسلامی استرداد گردد.

برخی از ابهامات و ایراداتی که استرداد این لایحه را تاکید می‌کند، به شرح زیر به استحضار می‌رسد:

- ۱- مقرر است به دلیل حجم زیاد، لایحه تجارت در پنج کتاب تنظیم و به صحن علنی مجلس شورای اسلامی ارایه شود. اخیراً کتاب اول این مجموعه (مربوط به قراردادهای تجاری و بالغ بر ۳۳۰ ماده) مورد رسیدگی نمایندگان محترم قرار گرفت.
- ۲- فصل اول این مجموعه که به مقررات عمومی موضوع قراردادهای تجاری می‌پردازد از ماده یک تا ماده ۴۱ و شامل اصول قراردادهای بازرگانی بین‌المللی است که از یونیدرو (مؤسسه بین‌المللی یکسان‌سازی حقوق خصوصی) اقتباس شده است. اما مقنن محترم به این امر که مواردی چون ماده ۵ که اصل آزادی قرارداد و ماده ۴ که استثناء شدن مفاد یک قرارداد را از قانون محلی تایید می‌کند، تنها در تجارت بین‌المللی معنا دار می‌باشد، بی‌توجه است. بنابراین درج این مباحث تعارض با قانون مدنی را در بر خواهد داشت. همچنین از طرفی اصل آزادی قراردادی نیز با استثنائات متعدد به شدت تحت تاثیر قرار گرفته است که انعقاد و اجرای قرارداد را با چالش جدی مواجه خواهد نمود.

جمهوری اسلامی ایران

وزارت صنعت، معدن و تجارت

شماره :

تاریخ :

پیوست :

۳- تعیین قلمرو اعمال تجاری توسط مقنن بدون توجه به ابعاد مختلف قانون تجارت که متشکل از تجار و اعمال تجاری، شرکت‌های تجاری، اسناد تجاری و ورشکستگی تجار و بنگاه‌های تجاری است، دامنه شمول لایحه تجارت را در حوزه دیگری که بیشتر بحث مصرف و صنوف مختلف را در برمی‌گیرد جست‌وجو نموده است که قوانین خاص خود را دارند و این امر باعث ایجاد تعارض خواهد شد.

۴- لایحه تجارت به شدت از لحاظ چارچوب، ساختار و محتوی محل ایراد بوده و اشکالات جدی به آن وارد است. بخش‌های جدید از جمله وثایق تجاری، اجاره به شرط تملیک، توزیع و اعطای امتیاز کسب‌وکار دارای نقص‌های محتوی زیادی هستند که در این خصوص لازم است علاوه بر مطالعات بیشتر به علت عدم سابقه تقنینی در قانون تجارت، نظرات سازمان‌های متولی در این حوزه‌ها برای نزدیک‌تر شدن مقررات به آنچه در عالم واقع رخ می‌دهد، اخذ گردد.

۵- در لایحه به دفعات از عباراتی همچون؛ رفتار منصفانه و غیرمنصفانه، تلقی شخصی، غیرموجه، یک‌جانبه و ... استفاده شده است. این موضوع با توجه به این که نظام حقوقی ایران از نوع حقوق نوشته بود و برخلاف نظام "کامن لا" که مبتنی بر عرف، انصاف و رویه‌های عملی است، به طور قطع مشکلاتی را به دنبال خواهد داشت. از آنجایی که سیستم قضایی کشور نیز منطبق با نظام حقوقی فعلی اقدام می‌نماید، در صدور آرائی بر مبنای انصاف با چالشی جدی روبرو خواهد بود. دلیل این موضوع را نیز در دو مورد مهم می‌توان یافت:

- نخست اینکه چون عبارات مبهم باب تفسیر قرارداد و متعاقب آن امکان سوءاستفاده را باز خواهد کرد، باعث ازدیاد پرونده‌های قضایی خواهد شد.
- دوم اینکه قضات نیز به ناچار در صدور رأی با ارائه تفسیر نسبی از این عبارات مبهم اقدام خواهند نمود که این امر قطعاً تشتت آراء را به دنبال خواهد داشت و نقش دادرسی در تعیین تکلیف دعوی بسیار پررنگ خواهد بود.

۶- در بخش اسناد تجاری نیز بر خلاف اسناد معمول در فضای کسب و کار که "برات" کمتر مورد استفاده تجار قرار می‌گیرد به عنوان منبع اصلی اسناد تجاری تلقی شده و احکام مربوط به چک و سفته، به حقوق مربوط به "برات" ارجاع شده است.

بنابراین باب اول لایحه تجارت که در صحن علنی به تصویب رسیده است نه تنها از لحاظ ساختاری دچار ایرادات جدی است، بلکه از جهت محتوایی نقدهای فراوانی به آن وارد است که می‌تواند نظامات فعلی حاکم بر فعالیت‌های اقتصادی و محیط کسب و کار را با مخاطرات و از هم گسیختگی و سردرگمی فعالان اقتصادی مواجه نماید. این امر ناشی از اشتباهات فاحش در تعیین قلمرو قانون تجارت، گسترش قلمرو قانون تجارت و تدوین مقررات متعارض با سایر قوانین کشور، از بین رفتگی اصل حاکمیت اراده در قراردادهای، عدم توجه به قوانین و مقررات قانون مدنی و اصول حقوقی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت صنعت، معدن و تجارت

شماره :
تاریخ :
پیوست :

پذیرفته شده در حوزه قراردادها، فاصله گرفتن از مبانی نظام حقوقی کشور و تدوین مقررات مغایر با آن، کلی گویی و استفاده از عبارات و کلمات مبهم و غیر آشکار است که باعث ارائه تفاسیر مختلف و متعاقب آن تشتت آراء و نقش محوری قضات در صدور رای بر حسب تفاسیر نسبی می باشد .

سید علیرضا آوایی
وزیر دادگستری

رضا رحمانی
وزیر صنعت، معدن و تجارت

غلامحسین شافعی
رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

فرهاد دژپسند
وزیر امور اقتصاد و دارایی

رونوشت: گ/۸۴

- جناب آقای واعظی، رئیس دفتر محترم و سرپرست نهاد ریاست جمهوری جهت استحضار
- جناب آقای دکتر امیری، معاون محترم امور مجلس ریاست جمهوری جهت استحضار
- سرکار خانم جنیدی، معاون محترم حقوقی ریاست جمهوری جهت استحضار
- جناب آقای دکتر محمدی، دبیر محترم هیأت عالی نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام جهت استحضار
- دفتر قائم مقام وزیر در امور بازرگانی